

מלאכת שוחט בשבת - שיעור 336

I. להרוג כנה שבראש - עיין בשו"ע (ש"ז - ט) דמותר להרוג כינים בשבת וזה גמרא מפורשת (שבת י"ג. וקי"ז): אמנם דעת חכמי אומות העולם דאסור להרגן ועיין בשו"ת שבט הקהתי (ג - קכ"ו) שכתב דיש להחמיר שלא להרוג כינים שבשערות הראש אבל לפלות מותר אם אינו הורגן וכן שמע מפי הגרי"ש אלישיב להחמיר וכן לנקות הביצי כינים במסרק אסור דשמא יבוא לתלוש שערות ועיין בספר מכתב מאליהו (ד - עמוד 355 הערה 4) שחלק על הפחד יצחק (ערך לידה) דאין לנו אלא קביעת חז"ל דמותר להרוג הכינה וכן משמע מרוב האחרונים ואם אינו מתכוין להרגן ודאי מותר

II. להוריד תולעים מפי טבעת של התינוק בשבת דיש לדון מג' איסורים
(א) מוקצה (ב) צידה (ג) והריגת התולעים

(א) **אין איסור משום צידה** שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה וגם אינו מינו ניצוד ויש להתיר משום צערה דתינוק שהתולעין מעיקים לתינוק וצרכי תינוק כחולה שאין בו סכנה (רמ"א ש"ח - ז) ועוד אפשר לומר שהתולעים עומדים ניצודים ולכן לא שייך איסור צידה (מ"ב ש"ז - סק"ט)

(ב) **אין איסור משום מוקצה** וראיה מפרעוש דמותר לצודו כשהוא על בשרו ועוקצו (ש"ז - ט) מ"מ אסור להרגו

(ג) **משום הריגת התולעים ג"כ אפשר יש להתיר - עיין בבה"ל (ש"ז - ט ד"ה להגה)** בביאור שיטת הרמב"ם (י"ח - ז) דנמצא ד' דרגות בהריגת הבריאות (א) דפריין ורכיין זהו דאורייתא (ב) דאין פו"ר אבל נברא מזיעה ככינה דמותר להורגם (ג) דאין פו"ר בשנתהוי מן העפר מ"מ בכוחם לפו"ר דהיינו ע"י הטלת ביצים ג"כ אסור מן התורה (ד) דאין פו"ר שהוייתן מן הגללים ומן הפירות שהבאישו וההורגן איסורו מדרבנן (מ"ב ש"ז - סקמ"ח ובה"ל ש"ס) אמנם תולעת בפרי שמחובר אסור מן התורה דעת הפחד יצחק (ערך לידה) דאף כינה אסור דיש לחוש לדברי חכמי האומות שכל התולעים מתהוים מביצים אסור ולכן התולעים בנ"ד אסור להורגן שדומה לפירות המחברים שיש בהם תולעים שיש איסור תורה להמ"ב אליבא דהרמב"ם איברא דעת הרמב"ן שהובא בבה"ל דכל התולעים שאינם באים מזו"נ אסור מדרבנן וכ"כ המג"א והפמ"ג ולכן דכיון דלדעת הרמב"ן וסעייתו שהוא רק אסור מדרבנן וגם מלאכה שאינה צריכה לגופה וגם יש לצרף דעת ר"ת שהובא במרדכי (שבת קי"ז) דמותר להרוג פרעוש העומד על בשרו ועוקצו יש מקום להתיר במקום שיש צערה דתינוק

(ד) **וקשה לומר דבנ"ד הוי פסיק רישא דלא ניחא ליה** דאם לא היה בשבת בודאי מועך התולעת בידו ורוצה להמיתו וג"כ קשה לומר דהוי הריגתו כלאחר ידו אם זרקו להארץ והמית שם וע"ע בספר עיונים בהלכה (ג - כ"ג)

(ה) **עצה טובה שמעתי מרופא** דתולעים יכולים לחיות למוצאי שבת ואם המחייב הוא המיתה ולא ביטול החיות יש מקום להקל ואבאר ועוד יכול לשים התולעת בצוקר לח בשבת ולא יתבטל החיות

III. אסור לשטוף עלי החסה בתוך מי חומץ ע"מ להסיר את החרקים משום איסור שחיטה (ש"כ ג - הערה ק"ג) אבל היכא דהוי ספק אם יש תולעים בהירקות אפשר יש להקל כהט"ז שהובא בבה"ל (ש"ז - ג ד"ה ולכן) דהוי ספק פסיק רישא שלעבר אמנם ע"ע בפמ"ג (ה"ח כ"ח) לענין ספק כינה או פרעוש דיש להחמיר מ"מ יש לחלק ע"ש ואבאר

IV. להוריד המים בשבת בבית הכסא שנמצאים בתוכו זבובים חיים יש להתיר במקום שצריך לשמש בו משום דהוא רק גרם מלשאצל"ג במקום כבוד הבריות

(שו"ת מנחת יצחק · - כ"ז) וג"כ יש להתיר להניח סם הממית לעכברים המצערם

V. **כלב שנדרס ונובח מכאב אסור להרוג אותו** ודוקא לחלוב לאיבוד מותר משום צער בעלי חיים דיש לנו לסמוך על הפוסקים שאין זו מלאכה כלל (אגרות החזו"א ח - ז"ה) וע"ע בשו"ת אחיעזר (ג - ל"ד צסופו) דאינו רוצה להקל לחלוב כי אם ע"י נכרי אמנם משום צער בעלי חיים יכול לעשות מלאכת דרבנן כגון רפואות וטלטול מוקצה וכדומה לכלב שנדרס וע"י נכרי מותר אפילו מלאכת דאורייתא

VI. **הריגת יתוש בשבת שיש חשש שיש בו West Nile Virus** וכן ספק כלב שוטה או סנאי (squirrel) בספק רייב'ים

(א) **עיין בערוך השלחן** (ש"ט"ז - כ"ג) דאם ספק שהוא כלב שוטה אינו כשאר ספק אלא ספק בהעיקר וגם אסור להרוג שממית (spider) ואף אם תפול לתוך המאכל ג"כ מי יימר שהוא מסוכנת וגם יכולים לכסות המאכל ואיסורו מן התורה ע"ש

(ב) **גם בזמנינו יש במקומות שיש חיות שיש בהם (rabies)** והם בודאי מיעוט דמיעוטה ובשביל זה יכול להרגם בשבת וצ"ע (כמו squirrels)

(ג) **עיין בשו"ת רבי עקיבא איגר** (ח - סימן ס) דאחד מאלף יגיע סכנה לא חשיב ספק סכנה וע"ש שהביא עוד ראיה משבת (מ"ה) כדאי ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק וכן כתב המג"א (ש"ט"ז - כ"ג) בענין שממית

(ד) **שמעתי דרב אלישיב** פסק בנ"ד דאין צריך לפחד מהיתוש אמנם מי שיש בו פחד יותר טוב לצדו ובדיעבד מותר להרגו וכן שמעתי דרב פנחס שיינבערג פסק כעין זה אמנם שמעתי מרב מנשה קליין שאין להתיר בשום אופן שהחשש רחוק מאוד מאוד שזה רק פולוטיק ופרסום המידיעט (media) וסוף דבר דאין מצוה להרוג היתוש ומי שיש פחד מפניהם יותר טוב לצדדם ואולי יש להרגם ד"ע

VII. **קוץ או רסיס שחדרו לגופו של אדם מותר להוציאו** בין ביד ובין במלקט ובין במחט ואפילו יצא בהכרח קצת דם יחד אם הקוץ (בה"ל ש"ח - י"א ד"ה הקוץ ושער הציון שכ"ח - ס"ג) דדומה למפיס מורסא אם יש בו צער ואם נמצאו הקוץ או הרסיס מתחת לצפורין יש בזה משום פיקוח נפש ומותר לבקוע את הצפורין בעזרת מספריים (שש"כ ל"ה - י"ז ול"ג - י"א - י"א דעת רופא)

VIII. **לצחצה את השיניים אם יש לחשוש שמא יצא דם - עיין בשו"ת יביע אומר** (ד - כ"ט - סק"ז) דאין להקל אפילו אם הוא פ"ר דלא ניח"ל באיסור דרבנן דהחובל בחבירו אינו חייב אא"כ הוא צריך לדם (שש"כ י"ד - הערה ז"ה) ועיין באג"מ (ח - קי"ג) דבלא משחה ובלא מים ובמכרשת המיוחדת לשבת יש להקל ולא חשש כלל משום הוצאת דם וצ"ע

IX. **מותר לחצץ (pick) את השיניים בקיסם המיוחד לכך** אמנם בגפרור אם דינו ככלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו (שש"כ י"ד - ל"ד) אמנם דעת האג"מ (ה - כ"ג - כ"ג) דכיון שמשמש בו רק חד פעמי כנייר חלק דמי דאינו כלי ודינו כמוקצה מחמת גופו ואסור

X. **שן המדולדלת ותלוי בחוט השער מותר להוציא בשבת** דדומה לצפורין שפרשה רובה (שכ"ח - ל"ח) ומותר רק במקום צער אם עושה ביד ולא בכלי וצריך לזהר שלא להוציא דם (שו"ת שבט הלוי ה - ל"ט - ד) ואם אינו מדולדלת וכאב טובה עיין ברמ"א (שכ"ח - ג) ובבה"ל (ד"ה ומנטעל) שנוטה להקל ע"י נכרי גם באינו חולה כל גופו

XI. **אסור לחוך שחין שע"י החיכוך מוציא דם שנבלע בבשר** ועושה חבורה וה"ה עור עפ"י הצפורין והעולם אין נזהרין בזה

זכות ההדפסה י"י ארפאל שלימה לריבז אלו"ט ליפא בן שרה לאלף בתוך אלר חולי ישראל